

Motion till riksdagen 2022/23:1742

av **Laila Naraghi (S)**

Tänderna är en del av kroppen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en tandvårdsreform för en mer jämlik tandhälsa och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förra året presenterades den omfattande utredningen ”När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa” (SOU 2021:8). Den redogör för den svenska tandhälsans utveckling och läge idag samt föreslår finansierade reformer. Utredningar har även beräknat att kostnaden för en övergång till högkostnadsskydd inom tandvården, av samma modell som i sjukvården, skulle vara 6,5 miljarder. Utredningen har letts av Veronica Palm.

Enligt utredningen har tandhälsan i Sverige förbättrats markant under de senaste etthundra åren. Utbyggnaden av folktandvården under 1940- och 1950-talen, en ökad fluoranvändning och tandborstning samt en successivt ökad medvetenhet i befolkningen om betydelsen av förebyggande insatser har bidragit till detta. Exempelvis minskade antalet personer som var helt tandlösa markant under 1970- och 1980-talen. En bidragande orsak till den positiva tandhälsoutvecklingen har sannolikt även varit den förbättrade tillgängligheten till tandvård.

Den positiva utvecklingen av tandhälsan på befolkningsnivå bland dem som besöker tandvården har fortsatt under 2000-talets första årtionden.

Samtidigt som utvecklingen på befolkningsnivå är positiv, finns tydliga socioekonomiska skillnader i tandhälsa. Inkomstskillnader förstärker skillnader i tandhälsa. Personer med lägre utbildningsnivå har en sämre tandhälsa. Även den självskattade tandhälsan är sämre bland personer i en socioekonomiskt utsatt position. Socioekonomi har också betydelse för skillnader i barns tandhälsa, mätt som kariesförekomst. Också funktionsnedsättning påverkar såväl upplevd som faktisk tandhälsa negativt.

Ojämligheten i tandhälsa hänger samman med de höga kostnaderna för tandvårdsbesök. En basundersökning hos tandläkare har idag ett referenspris på 865 kronor, och för behandling kan man behöva betala tusentals och ibland tiotusentals kronor. De höga priserna beror på att den statliga prisregleringen av tandvårdstaxan avskaffades 1999 och fri prissättning infördes. Sedan dess bestämmer en privattandläkare själv sin taxa och folktandvårdens priser fastställs av regionerna. Det finns en statlig referensprislista som anger vad ett normalpris för en behandling kan vara, men Riksrevisionen har konstaterat att systemet inte fungerar eftersom de angivna summorna tenderar att utgöra golv för tandläkarnas priser. I tidigare nämnd utredning framgår att inte i någon region följer de privata vårdgivarna denna lista och endast i 2 av 21 regioner följer den offentliga folktandvården listan.

Inom den ordinarie sjukvården (d.v.s. exklusive tandvården) gäller den svenska generella välfärden. Som person har du rätt till sjukvård efter behov och medicinsk prioritering, och du skyddas mot höga kostnader av ett högkostnadsskydd som uppgår till 1 200 kronor per år för öppenvård. Det finns inga sakliga medicinska skäl till att skilja på hälso- och sjukvård av kroppen i stort och av tänderna. Bakgrunden till dagens uppdelning har historiska orsaker. Som Henrik Fritzon, ledande regionpolitiker i Skåne, uttryckt det: ”Det är svårt att se att om vi idag skulle börjat skissa på ett generellt finansierat välfärdssystem, då skulle komma till slutsatsen att för just tänderna borde patienten själv stå för merparten av kostnaden medan övrig hälso- och sjukvård huvudsakligen ska betalas via skattsedeln.”

Det är dags att Sverige får ett sammanhållet hälso- och sjukvårdssystem som behandlar kroppen som en helhet, inklusive tänderna, som ingår i våra kroppar. Regeringen bör därför genomföra en tandvårdsreform för en mer jämlik tandhälsa.

Som Ann-Marie Lidmark, förbundsordförande för Tandhälsöförbundet, uttryckte det på DN Debatt: ”Eftersom Sverige har råd med rutavdrag, till en kostnad av 5–6 miljarder per år, borde det också finnas utrymme för en tandvårdsreform som gynnar dem med liten plånbok.”

Laila Naraghi (S)